

ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2022

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 1

Իմ քի համարը

Նստարանի համարը

Հարգելի ° դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՞ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: ***Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:***

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Մաղթում ենք հաջողություն:

Ա ՄԱԿԱՐԴԱԿ

1 Ե՞րբ է տեղի ունեցել Արածանիի ճակատամարտը.

- 1) Ք. ա. 68 թ. սեպտեմբերի 22–ին
- 2) Ք. ա. 69 թ. հոկտեմբերի 6–ին
- 3) Ք. ա. 68 թ. հոկտեմբերի 6–ին
- 4) Ք. ա. 69 թ. սեպտեմբերի 22–ին

2 Ե՞րբ է Բարզեն Ա–ն գումարել Դվինի եկեղեցական ժողովը.

- 1) 504 թ.
- 2) 506 թ.
- 3) 545 թ.
- 4) 554 թ.

3 Ո՞ր թվականներին է հրատարակվել «Գիտական շարժում» առաջին գիտական հայ պարբերականը.

- 1) 1878–1885 թթ.
- 2) 1883–1885 թթ.
- 3) 1885–1887 թթ.
- 4) 1885–1889 թթ.

4 Ե՞րբ է Հայաստանում գործարկվել էլեկտրոնային արագացուցիչը.

- 1) 1957 թ.
- 2) 1967 թ.
- 3) 1976 թ.
- 4) 1959 թ.

5 Ե՞րբ է Հայաստանում գահ բարձրացել Հռոմի դրածո Տիգրան VI–ը.

- 1) 58 թ.
- 2) 60 թ.
- 3) 59 թ.
- 4) 61 թ.

6 Ե՞րբ է Միսը դարձել Կիլիկյան Հայաստանի մայրաքաղաք.

- 1) 1151 թ.
- 2) 1169 թ.
- 3) 1173 թ.
- 4) 1175 թ.

7

Ե՞րբ են հնչակյանները հիմնադրել իրենց պաշտոնաթերթը.

- 1) 1887 թ.
- 2) 1888 թ.
- 3) 1889 թ.
- 4) 1890 թ.

8

Ե՞րբ է Հովսեփ Օրբելին նշանակվել Արմֆանի նախագահ.

- 1) 1943 թ.
- 2) 1935 թ.
- 3) 1937 թ.
- 4) 1938 թ.

9

Որտեղի՞ց է սկիզբ առնում Արևմտյան Տիգրիսը.

- 1) Ծովք լճից
- 2) Ծաղկանց լեռներից
- 3) Հայկական Տավրոսից
- 4) Ծաղկավետ լեռներից

10

Մանվել Մամիկոնյանի հրամանով ո՞վ մահապատժի ենթարկվեց.

- 1) Մերուժան Արծրունին
- 2) Վահան Մամիկոնյանը
- 3) Վասակ Սյունին
- 4) Բատ Սահառունին

11

Ո՞ր զինվորական ակադեմիայում է սովորել Հովսեփ Էմինը.

- 1) Մադրասի
- 2) Վուլվիչի
- 3) Փարիզի
- 4) Մոսկվայի

12

Որտե՞ղ է ստեղծվել «Հայրենասերների միություն» խմբակը.

- 1) Մոսկվայում
- 2) Երևանում
- 3) Վանում
- 4) Թիֆլիսում

13

Ո՞վ էր Վանի թագավորությունում զինված ուժերի գերագույն հրամանատարը.

- 1) առաջին սպարապետը
- 2) սպարապետը
- 3) կուսակալը
- 4) թագավորը

14

Անանիա Մոկացի կաթողիկոսը Աղթամարից ո՞ր տեղափոխեց կաթողիկոսական աթոռը.

- 1) Բագարան
- 2) Կարս
- 3) Արգինա
- 4) Անի

15

Մոտ քանի՞ մարտիկ է եղել հայկական 6 գումարտակներում 1917 թ. սկզբին.

- 1) 5500
- 2) 5000
- 3) 6500
- 4) 6000

16

Ընդամենը քանի՞ հայ արքայազն ամբողջ Անդրկովկասից 1949 թվականին.

- 1) 14 500
- 2) 15 500
- 3) 16 500
- 4) 13 500

17

Ո՞վ է մեջբերման հեղինակը.

«... Մանձահարել Ասորեստանի մոլեգնությունը և արգելել նրան ներխուժելու Նաիրյան երկրները. ահա մի էապես ազնիվ առաքելություն, որը բաժին էր ընկել Ուրարտուին: Նա շատ արժեքավոր ծառայություն մատուցեց՝ իր ավանդը ներմուծելով մարդասիրական գաղափարների մեջ»:

- 1) Մ. Բրոսեն
- 2) Ն. Մառը
- 3) Ն. Ադոնցը
- 4) Ս. Գլինկան

18

Ո՞ր պատմիչն է գրել Մաշտոցի հետևյալ մտքի մասին.

« ...գոյություն ունեն հայոց լեզվի նշանագրեր, որոնցով հնարավոր է սեփական ձայնով և ոչ թե մուրացած լեզվով եկեղեցիներում շահել տղամարդկանց ու կանանց և առհասարակ ամբողջ բազմության սրտերը»:

- 1) Վարդան Արևելցին
- 2) Ղազար Փարպեցին
- 3) Մովսես Խորենացին
- 4) Կորյունը

19

Արևմտահայ գորաբաժինը կյանքի կոչելու համար 1917 թ. ստեղծված գործադիր մարմինը կոչվել է՝

- 1) Հայաստանի ապահովության խորհուրդ
- 2) Հայ զինվորական միություն
- 3) Երևանի ազգային խորհուրդ
- 4) Հայոց ազգային խորհուրդ

20

Փետրվարյան ապստամբության նախօրյակին բոլշևիկների կողմից իրականացվող քաղաքականությունը կոչվում էր՝

- 1) ռազմական սոցիալիզմի
- 2) զինվորական կոմունիզմի
- 3) նեպի
- 4) ռազմական կոմունիզմի

21

Ինչո՞ւ կնքվեց Մծբինի 40–ամյա խաղաղության պայմանագիրը.

- 1) որովհետև Պարսկաստանի դաշնակից Հայաստանը հանդես եկավ միջնորդությամբ
- 2) որովհետև պարտված հռոմեացիները չցանկացան շարունակել պատերազմը
- 3) որովհետև պարտված Պարսկաստանը հաշտություն էր խնդրել
- 4) որովհետև Հռոմի դաշնակից Հայաստանը նրան ստիպեց գնալ զիջումների

22

Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական արդյունքներ:

- ա. Տիրան արքայի քաղաքականության արդյունքում հաստատվեց հայոց կաթողիկոսական աթոռի ինքնուրույնությունը:
- բ. Պապի բարեփոխումների արդյունքում հայոց բանակի թիվը հասավ մոտ հարյուր հազարի:
- գ. Մահակ Պարթև կաթողիկոսի ջանքերի արդյունքում Վռամ IV-ը Կամսարականներին ու Ամատունիներին վերադարձրեց նրանց տոհմական տիրույթները:
- դ. Մի խումբ հայ նախարարների և փառամոլ երեց Սուրմակի չարախոսության ու ամբաստանության արդյունքում Հազկերտը Խոսրով IV-ին զրկեց հայոց գահից:
- ե. Վարդանանց պատերազմի արդյունքում Հայաստանը վերականգնեց իր փաստական անկախությունը և պահպանեց քրիստոնեական հավատքը:

- 1) բ, գ
- 2) գ, դ
- 3) ա, դ
- 4) բ, ե

23

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Խորենացու «Հայոց պատմության» լույսընծայումը ռուսերենով Պետերբուրգում
- բ. «Խելքից պատուհաս» պիեսի բեմադրումը Երևանում հեղինակի ներկայությամբ
- գ. «Տարեգրություն» պարբերականի հրատարակումը
- դ. «Ազդարարի» լույսընծայումը
- ե. «Նոր բառգիրք Հայկազեան լեզուի» բառարանի հրատարակումը
- զ. «Բազմավեպի» լույսընծայումը

- 1) դ, գ, ե, ա, բ, զ
- 2) գ, դ, ա, բ, զ, ե
- 3) դ, գ, բ, ա, ե, զ
- 4) դ, գ, ա, բ, ե, զ

24

Դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. խորհրդային զորքերի մուտքը Մեդրի
- բ. Հայաստանի օգնության կոմիտեի ստեղծումը
- գ. Հայրենիքի փրկության կոմիտեի ստեղծումը
- դ. Լեռնահայաստանի վերանվանումը Հայաստանի Հանրապետություն
- ե. խորհրդային զորքերի մուտքը Սիսիան
- զ. Վրաստանի ամբողջ տարածքում խորհրդային կարգերի հաստատումը

- 1) գ, գ, դ, բ, ե, ա
- 2) գ, գ, դ, ե, ա, բ
- 3) գ, գ, ե, դ, բ, ա
- 4) գ, դ, գ, ե, ա, բ

25

Տարեթիվը համապատասխանեցնել Տիգրան Մեծի գրաված երկրանվանը.

1. Մարաստան	ա. Ք. ա. 84 թ.
2. Կորդուք	բ. Ք. ա. 93 թ.
3. Ասորիք	գ. Ք. ա. 94 թ.
4. Կապադոկիա	դ. Ք. ա. 92 թ.
	ե. Ք. ա. 87 թ.

- 1) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ
- 2) 1-ա, 2-գ, 3-ե, 4-դ
- 3) 1-ե, 2-բ, 3-ա, 4-դ
- 4) 1-ե, 2-գ, 3-ա, 4-բ

26

Անիի Բագրատունիներին ենթակա թագավորությունների անվանումները համապատասխանեցնել դրանց հիմնադիրների անուններին.

1. Տաշիր–Չորագետ	ա. Սմբատ
2. Սյունիք	բ. Գագիկ
3. Վասպուրական	գ. Գուրգեն
4. Վանանդ	դ. Մուշեղ
	ե. Աշոտ

- 1) 1–գ, 2–ա, 3–բ, 4–ե
- 2) 1–գ, 2–դ, 3–ա, 4–բ
- 3) 1–գ, 2–ա, 3–բ, 4–դ
- 4) 1–ե, 2–գ, 3–բ, 4–դ

27

Ընտրել ճիշտ պնդումները.

ա. Ադրիանուպոլսի պայմանագրով Ռուսաստանին են անցել Ախալքալաքը և Ախալցխան:

բ. Ման Ստեֆանոյի պայմանագրով Բայազետը և Ալաշկերտը վերադարձվել են Օսմանյան կայսրությանը:

գ. Ըստ 1878 թ. Բեռլինի հաշտության պայմանագրի՝ Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև կատարվել է գրաված տարածքների փոխանակում:

դ. Հալեպի 1896 թ. համաձայնագրով Չեյթունում պետք է նշանակվեր ազգությամբ հայ կառավարիչ:

ե. Մայիսյան բարենորոգումների ծրագրի համաձայն՝ հայկական նահանգներում նահանգապետերը և գավառապետերը նշանակվելու էին ցարի կողմից:

զ. Մ. Խրիմյանն ու Մ. Չերազը Բեռլինի վեհաժողովի վերջին օրը բողոք են ներկայացրել մեծ տերություններին:

- 1) ա, գ
- 2) բ, ե
- 3) գ, զ
- 4) ա, դ

28

Մինչև ե՞րբ է Ուրարտուն հիշատակվում ասուրա–բաբելական արձանագրություններում.

- 1) Ք. ա. V դ. առաջին կեսը
- 2) Ք. ա. V դ. երկրորդ կեսը
- 3) Ք. ա. VI դ. առաջին կեսը
- 4) Ք. ա. IV դ. առաջին կեսը

29

Ե՞րբ են հիմնվել թուրքական ռազմական ատյանները, որոնք դատական հետաքննության են ենթարկել «Միություն և առաջադիմություն» կուսակցության անդամներին.

- 1) 1920 թ. հուլիսին
- 2) 1919 թ. հունվարին
- 3) 1920 թ. հունվարին
- 4) 1919 թ. հուլիսին

30

Հայոց իշխանի պաշտոնում ո՞վ է հաջորդել Գրիգոր Մամիկոնյանին.

- 1) Աշոտ Բագրատունին
- 2) Սմբատ Բագրատունին
- 3) Ներսեհ Կամսարականը
- 4) Համագասպ Մամիկոնյանը

31

Ո՞վ է Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի առաջին հայ հերոսը.

- 1) Լազր Չափչախյանը
- 2) Հունան Ավետիսյանը
- 3) Կարապետ Սիմոնյանը
- 4) Նելսոն Ստեփանյանը

32

Ո՞վ է մեջբերված խոսքի հեղինակը.

«Այո՛, գիտե՛՛մ՝ պիտի մեռնիմ, բայց ուրիշները պիտի ապրեցնեն»:

- 1) Արաբոն
- 2) Մարկոս Թաշճյանը
- 3) Գարուն Աղասին
- 4) Գրիգոր վարդապետը

33

Ո՞վ է արտահայտել հետևյալ տեսակետը.

Խոսելով «Թուրքիայի կողմից զավթված հայկական մարզերի» մասին՝ նա ասել է. «Մենք հաստատականորեն կձգտենք մեր առաջադրած հարցի դրական լուծմանը, որը կենսական նշանակություն ունի ամբողջ հայ ժողովրդի հետագա զարգացման համար»:

- 1) Յակով Զարոբյանը
- 2) Ասքանազ Մոավյանը
- 3) Աղասի Խանջյանը
- 4) Գրիգոր Հարությունյանը

34

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Վանի թագավորությունում հայտնի էին «սահմանապահ կուսակալ», «աշխարհակալ», «գավառակալ» անուններով գործակալություններ:
- բ. Հայկազուն–Երվանդունիների գահակալության սկզբնական ժամանակաշրջանում հայոց թագավորի տիտղոսը հայտնի էր «Արքայից արքա» անունով:
- գ. Դեռ Գավգամելայի ճակատամարտից առաջ Հայաստանում գոյություն ունեցող վարչական երկու մեծ միավորները կոչվում էին Մեծ Հայք և Փոքր Հայք:
- դ. Արտաշատը Տիգրանակերտին և Ալեքսանդրիային կապող ճանապարհը կոչվում էր «Արքունի պողոտա»:
- ե. Մակեդոնացու արշավանքներից հետո Արևելքում սկսված ժամանակաշրջանը հայտնի է «հելլենիստական» անունով:

- 1) ա, գ
- 2) ա, ե
- 3) բ, դ
- 4) բ, գ

35

Տրվածներից որո՞նք են արևմտահայերի սահմանադրական շարժման հետևանքներ.

- ա. Արևմտահայերը ստացան սահմանադրական ժողովի ընտրություններ անցկացնելու իրավունք:
- բ. Ազգային սահմանադրությունը արևմտահայ բուրժուազիայի շոշափելի հաղթանակն էր:
- գ. Ամիրաները զրկվեցին ազգային գործերը տնօրինելու մենաշնորհից:
- դ. Այն դրական դեր կատարեց արևմտահայության հասարակական–քաղաքական կյանքում:
- ե. Կանոնադրությունն ապահովեց արևմտահայերի անձի և գույքի պաշտպանությունը:

- 1) գ, դ
- 2) ա, բ
- 3) գ, ե
- 4) բ, դ

36

Թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. հռոմեա-պարթևական տասնամյա պատերազմի ավարտը
- բ. Վաղարշ I Արշակունու Պարթևստանում գահ բարձրանալը
- գ. Արտաշատ քաղաքի ավերումը Կորբուլոնի կողմից
- դ. Ներոն կայսեր գահակալման սկիզբը
- ե. Վաղարշի և Տրդատի գլխավորած պարթևական զորքի մուտքը Հայաստան և Հռոմի դեմ զինված պայքարի սկիզբը
- զ. Արշակ I-ի գահակալության սկիզբը

- 1) ե
- 2) դ
- 3) բ
- 4) ա

37

Թվարկված ճակատամարտերից ո՞րն է տեղի ունեցել երրորդը ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Ներսեհապատի
- բ. Ջիրավի
- գ. Ակոռիի
- դ. Խաղխաղի
- ե. Ճարմանայի
- զ. Ոսխայի

- 1) բ
- 2) գ
- 3) դ
- 4) ե

38

XIX դ. երկրորդ կեսի հայ պատմագիտության հայտնի դեմքերի անունները համապատասխանեցնել իրենց գործունեությանը.

1. Ստեփանոս Պալասանյան
2. Հովսեփ Գաթըրճյան
3. Ալեքսանդր Երիցյան
4. Անտոն Գարագաշյան

ա. Գրել է բազմահատոր հայագիտական աշխատություններ, որոնցից ամենանշանավորներն են միջնադարյան Հայաստանի առանձին «աշխարհներին» նվիրված գործերը:

բ. Նրա «Քննական պատմություն Հայոց» ուսումնասիրությունն ընդգրկում է հայ ժողովրդի ծագումից մինչև V դարի ավարտն ընկած ժամանակաշրջանը:

գ. Նրա հեղինակած «Տիեզերական պատմություն» երկհատորյակը հայերենով գրված համաշխարհային պատմության առաջին ձեռնարկն է:

դ. Նրա «Պատմություն Հայոց» աշխատությունը շուրջ քառորդ դար որպես դասագիրք է ծառայել հայկական դպրոցներում:

ե. Նրա աշխատանքի գլուխգործոցը «Ամենայն Հայոց կաթողիկոսությունը և Կովկասի հայք XIX դարում» երկհատոր ուսումնասիրությունն է:

- 1) 1-դ, 2-գ, 3-ե, 4-բ
- 2) 1-գ, 2-ա, 3-բ, 4-ե
- 3) 1-գ, 2-ե, 3-դ, 4-բ
- 4) 1-դ, 2-գ, 3-բ, 4-ե

39

Թվարկվածներից որո՞նք Կիլիկյան Հայաստանում պայլի գործառույթներից չէին.

- 1) արքունի կարգ ու կանոնի պահպանումը
- 2) անչափահաս թագավորի խնամակալությունը
- 3) արքայի անչափահասության դեպքում ամբողջ երկրի խնամակալությունը
- 4) օտար երկրների ներկայացուցիչների հետ բանակցություններ վարելը
- 5) արքայի բացակայության դեպքում նրան փոխարինելը

40

Թվարկվածներից որո՞նք են 1940–ական թվականների վերջին սփյուռքահայերի հայրենադարձության դադարեցման պատճառներ.

- 1) քաղաքացիություն ստանալու հետ կապված բարդությունները
- 2) Խորհրդային Հայաստանի ժողովրդագրական վիճակի վատթարացումը
- 3) տնտեսական դժվարությունները
- 4) խորհրդա-թուրքական հարաբերությունների բարելավումը
- 5) սառը պատերազմի ավարտը
- 6) ԽՍՀՄ ամբողջատիրական համակարգի նոր բացասական դրսևորումները

41

Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Հայոց դիցարանում եղել է դպրության աստված, որը ներկայացնում էր Վանատուրը:
- 2) Վանի թագավորության դիցարանում կար 53 աստված և 53 դիցուհի:
- 3) Վանի թագավորության շրջանից մեզ են հասել ավելի քան 1500 մեհենագրային արձանագրություններ և մենանշաններ:
- 4) Վանա լճի արևմտյան կողմում գտնվող Նեմրութ լեռան սրբավայրը կառուցել է Անտիոքոս I Երվանդունին:
- 5) Հայոց մեծ թվականի սկիզբ է համարվել 552 թվականի հուլիսի 11-ը:
- 6) Արևի պաշտամունքի գլխավոր կենտրոնը եղել է Բարձր Հայքի Դարանաղյաց գավառի Թիլ ավանում:

42

Իրադարձություններից ո՞րն է խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Հայոց կաթողիկոսական աթոռի փոխադրումը Հռոմկլա
- 2) Միրիոկեֆալոնի ճակատամարտը
- 3) Սարգիս Զաքարյանի՝ ամիրսպասալարի պաշտոն ստանալը
- 4) Ամբերդ ամրոցի ազատագրումը հայ-վրացական զորքերի կողմից
- 5) Խաչակրաց երրորդ արշավանքի սկիզբը
- 6) Լևոն II-ի և Բոհեմունդ III-ի միջև հաշտության պայմանագրի կնքումը Սսում

43

Առաջին աշխարհամարտի տարիների իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Արարատյան գնդի կազմավորումը
- 2) Սայքս–Պիկոյի համաձայնագրի կնքումը
- 3) Համազասպի ջոկատի կողմից Խիզանի գրավումը
- 4) Սարիղամիշի ճակատամարտը
- 5) Դիլմանի ճակատամարտը

--	--	--	--	--

Փաստերը համապատասխանեցնել հայկական ազգային դիվիզիաների անուններին.

- Ա. 408-րդ հրաձգային դիվիզիա
- Բ. 89-րդ հրաձգային դիվիզիա
- Գ. 76-րդ լեռնահրաձգային դիվիզիա
- Դ. 390-րդ դիվիզիա
- Ե. 409-րդ հրաձգային դիվիզիա

- 1) Մարտական ուղին ձգվել է Մոզդոկից մինչև Ռուսինիա, Հունգարիա, Ավստրիա, Չեխոսլովակիա:
- 2) Փակել է գերմանական զորքերի ճանապարհը դեպի Անդրկովկաս Նովոռոսիյսկ-Տուապսե շրջանում:
- 3) Ղրիմ թերակղզու ազատագրման գործում ունեցած հերոսական մասնակցության համար շնորհվել է Թամանյան անունը:
- 4) 1942 թ. մարտի սկզբներին մասնակցել է Կերչի մարտերին:
- 5) Դիվիզիայի անձնակազմից 9 հոգի արժանացել են ԽՍՀՄ հերոսի կոչման:
- 6) Կազմավորվել է ՀՀ բանակի, ապա Հայկական կարմիր բանակի վերակառուցման արդյունքում:

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե

Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միսալ է», «Չգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը:

- 45.1. Արմինիա փոխարքայության մեջ էին մտնում Հայաստանը, Վիրքը, բուն Աղվանքն ու Հյուսիսային Միջագետքը:
- 45.2. Արաբների տիրապետության շրջանում քրիստոնյաներին արգելված էր խաչերով ու սրբապատկերներով երթեր անել փողոցներում:
- 45.3. Հայ նախարարական համակարգը, չնայած խալիֆայության դաժան բռնություններին, պահպանվել էր, որի հողատիրական հիմքը կազմում էին Բագրատունյաց, Սյունյաց, Ամատունիների, Կամսարականների և Արծրունիների իշխանական տիրույթները:
- 45.4. Կարինը պաշարող ապստամբները, տեղեկանալով Արճեշի ճակատամարտի տխուր վախճանի մասին, Մուշեղ Մամիկոնյանի գլխավորությամբ շարժվեցին դեպի Բագրևանդ գավառ:
- 45.5. Հայոց իշխան Եսայի Աբու-Մուսեի քաջարի զինվորները մոտ մեկ տարի անառիկ են պահել Քթիշ ամրոցը (Տոդ գյուղի մոտ):
- 45.6. Աշոտ Մսակերին հայոց իշխանաց իշխանի պաշտոնում հաջորդել էր որդին՝ Տարոնի տեր Սմբատ Բագրատունին:

46

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Արարատյան համահայկական թագավորության մեջ թագավորին կից գործող Ավագների խորհրդի անդամները կոչվում էին արքայի «խորհրդականներ»:
- բ. Հայաստանում Ք. ա. III դարից սկսված ժամանակաշրջանը հայտնի է «բուն հելլենիստական» անունով:
- գ. Դարեհ II–ի ստեղծած վարչական միավորները կոչվում էին սատրապություններ:
- դ. Արգիշտի I–ի գորքերը հաղթարշավով հասել են Ալիշտու, այսինքն՝ Ադասնի հովիտ:
- ե. Աքեմենյանների օրոք Հայաստանի արևմտյան մասի կառավարիչը կոչվում էր ստրատեգոս:
- զ. Արգիշտի I–ի գորքերը Զագրոսյան լեռներով հասել են մինչև Պարսուա, որը հետագայում կոչվել է Պարսկահայք:
- է. Արարատյան համահայկական թագավորությունը հինարևելյան տիպի բացարձակ միապետություն էր:

- 1) ա, գ, զ
- 2) բ, դ, է
- 3) բ, դ, է
- 4) գ, է, զ

47

Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Պարսից արքայի և բյուզանդական կայսեր միջև 363 թ. կնքված պայմանագիրն անվանել են «ամոթալի»:
- բ. Հայաստանի պարսկա–բյուզանդական բաժանումից հետո Այրարատ նահանգի մեծ մասից կազմված վարչական միավորը կոչվեց «Խորագոյն Հայք»:
- գ. Հայաստանի պարսկա–բյուզանդական բաժանումից հետո Տայք նահանգը հայտնի էր «Ներքին Հայք» անունով:
- դ. Հայաստանի պարսկա–բյուզանդական բաժանումից հետո Տուրուբերան նահանգը հայտնի էր «Մեծ Հայք» անունով:
- ե. Նախարարական տների կրտսեր իշխանները կոչվում էին սեպուհներ:
- զ. Հերթ ոստիկանի «աշխարհագրով» մտցված՝ ոչ մահափեղականներից գանձվող հարկը կոչվում էր ծխահարկ:
- է. Հայաստանի պարսկա–բյուզանդական բաժանումից հետո Բարձր Հայք նահանգը հայտնի էր նաև «Մասն Մեծ Հայոց» անունով:
- ը. Վաղ քրիստոնեական պաշտամունքային շինությունները հայտնի են բազիլիկ տաճարներ անունով:
- թ. Քաղաքներում հարկահանությանը, առևտրին ու արհեստներին, շուկաներին հետևող պաշտոնյան կոչվում էր շահապ:

- 1) ա, դ, գ, ը
- 2) դ, է, է, ը
- 3) բ, դ, է, ը
- 4) բ, գ, է, թ

48

Թվարկվածներից որո՞նք են արտացոլում 1826–1828 թթ. ռուս–պարսկական պատերազմի անմիջական հետևանքները.

- ա. Ռուսական իշխանություններն արագորեն բնակեցրին Արևելյան Հայաստանը ռուս կազակներով:
- բ. Արևելյան Հայաստանի ևս մի մեծ հատված՝ Երևանի և Նախիջևանի խանությունները, անցան Ռուսաստանին:
- գ. Ռուսաստանը Պարսկաստանին վերադարձրեց Արաքսից հարավ ընկած պատմական Պարսկահայքի և Ատրպատականի տարածքները:
- դ. Պատերազմի արդյունքները գոհունակությամբ չընդունվեցին արևմտահայերի կողմից:
- ե. Պարսկական տիրապետությունից ազատագրվելու արևելահայության հույսերն իրականացան:
- զ. Տասնյակ հազարավոր հայեր, չկամենալով մնալ պարսկական տիրապետության տակ, սկսեցին վերաբնակվել Արևմտյան Հայաստանում:
- է. Պատերազմի ավարտից հետո Արևմտյան և Արևելյան Հայաստանները վերամիավորվեցին:

- 1) բ, է, գ
- 2) ա, դ, գ
- 3) գ, դ, է
- 4) բ, գ, է

49

Թվարկվածներից որո՞նք են նեպի ձախողման և դրանից հրաժարվելու պատճառներ հանդիսացել.

- ա. պետության կողմից տարեցտարի մեծացող միջամտությունը երկրի տնտեսական կյանքին
- բ. բանվոր դասակարգի և ճարտարագիտատեխնիկական անձնակազմի քանակական աճը
- գ. բռնաճնշումների և հարկադրական կոլեկտիվացման քաղաքականությունը
- դ. գների վերահսկումը, ձեռնարկությունների ինքնուրույնության սահմանափակումը
- ե. ներկուսակցական պայքարն ու անհատի պաշտամունքի քննադատությունը
- զ. կառավարման վարչահրամայական եղանակին անցում կատարելը
- է. տեղական ինքնակառավարման մարմինների ձևավորումը
- ը. ռազմական կոմունիզմի ժամանակների գործելակերպի վերակենդանացումը
- թ. այլախոհական պայքարի աճը Հայաստանում

- 1) գ, դ, գ, թ
- 2) ա, գ, է, ը
- 3) ա, դ, գ, ը
- 4) բ, դ, է, թ

Դեպքերը դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. հողային բարեփոխման վերաբերյալ Արտաշես I-ի հրամանագրի հրապարակումը
- բ. Մագնեսիայի ճակատամարտը
- գ. Գավգամելայի ճակատամարտը
- դ. հայազգի զորավարների գլխավորությամբ Անտիոքոս III-ի զորքերի արշավանքը Երվանդական Հայաստանի դեմ
- ե. Աքեմենյանների գերիշխանության հաստատումը Հայաստանում
- զ. Ապամեայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- է. Արտաշատ մայրաքաղաքի հիմնադրումը
- ը. Արտաշես I-ի կողմից վճռական հակահարված հասցնելը Անտիոքոս IV-ին
- թ. Աքեմենյան տիրակալ Արտաքսերքսես II-ի դեմ Կյուրոս Կրտսերի ապստամբությունը
- ժ. Ալեքսանդր Մակեդոնացու զորքերի անցումը Հելլեսպոնտոսը

- 1) թ, ե, ժ, գ, բ, դ, է, ա, ը, զ
- 2) ե, թ, ժ, գ, դ, բ, զ, է, ա, ը
- 3) ե, թ, գ, ժ, բ, գ, դ, ա, է, ը
- 4) ե, թ, ժ, գ, բ, դ, զ, է, ա, ը

Իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վեցերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Չալդրանի ճակատամարտը
- բ. Կ. Պոլսի հայոց պատրիարքության ստեղծումը
- գ. կաթողիկոս Ստեփանոս Սալմաստեցու կողմից գաղտնի խորհրդակցության հրավիրումը
- դ. Նոր Զուղայում հայկական տպարանի ստեղծումը
- ե. Ամասիայի հաշտության կնքումը
- զ. Ջհանշահի գահակալության ավարտը
- է. Լվովում հայկական տպարանի հիմնումը
- ը. Զաքարիա կաթողիկոսի եղբորորդի Սմբատի օծումը հայոց թագավոր
- թ. Աբգար Թոխաթեցու փոխադրվելը Վենետիկից Կ. Պոլիս

- 1) գ
- 2) գ
- 3) է
- 4) թ

Իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Երևանի բերդի գրավումը ռուսների կողմից
- բ. Երևանի նահանգի հիմնումը
- գ. պարսկահպատակ հայերի՝ Արևելյան Հայաստանում վերաբնակեցման սկիզբը
- դ. թանգիմաթի հրապարակումը Օսմանյան կայսրությունում
- ե. Ներսիսյան դպրոցի հիմնադրումը
- զ. Հայոց եկեղեցու կանոնադրության հրապարակումը
- է. արևմտահայության՝ ռուսական տերությանն անցած տարածքներում գանգվածային վերաբնակեցման սկիզբը
- ը. գեներալ Ա. Ճավճավաձեի հրամանատարությամբ Բայազետի բերդի գրավումը
- թ. Ի. Պասկևիչի գլխավորությամբ Հասան կալայի գրավումը

- 1) է
- 2) գ
- 3) թ
- 4) ը

Կատարել համապատասխանեցում.

- 1. Հայաստանի խորհրդի նախագահը
- 2. Բաթումի պայմանագիրը վերանայելու նպատակով Բեռլին և Վիեննա մեկնած հայկական պատվիրակության ղեկավարը
- 3. «Վարդան գորավար» գրահագնացքի հրամանատարը
- 4. Փարիզի խորհրդաժողովում Ազգային պատվիրակության ղեկավարը
- 5. Կիլիկիայի հայկական ինքնավարության կառավարության ղեկավարը
- 6. Վրաստանում 1918 թ. հիմնված ՀՀ դիվանագիտական առաքելության ղեկավարը
- 7. Անդրկովկասի հանրապետությունների ներքին սահմանները որոշելու համար ստեղծված հանձնաժողովում Խորհրդային Հայաստանի ներկայացուցիչը

- ա. Ալեքսանդր Բեկզադյան
- բ. Մարգիս Մուսայելյան
- գ. Ավետիս Ահարոնյան
- դ. Ավետիք Սահակյան

- ե. Համո Օհանջանյան
- զ. Միհրան Տամատյան
- է. Պողոս Նուբար
- ը. Արշակ Ջամալյան

- 1) 1-դ, 2-ե, 3-բ, 4-է, 5-գ, 6-ը, 7-ա
- 2) 1-գ, 2-դ, 3-ա, 4-է, 5-գ, 6-բ, 7-ը
- 3) 1-դ, 2-գ, 3-բ, 4-է, 5-ե, 6-ը, 7-ա
- 4) 1-դ, 2-ե, 3-ա, 4-է, 5-գ, 6-գ, 7-ը

54

Թվարկված պայմաններից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում Դամասկոսում կնքված հայ-արաբական դաշնագրի բովանդակությունը.

- ա. Խալիֆայությունն առնվազն երեք տարի Հայաստանից հարկ չէր գանձելու, իսկ դրանից հետո հայերը վճարելու էին այնքան, որչափ կամենային:
- բ. Պարսիկների ներխուժման դեպքում նույնպես խալիֆայությունն այնքան զորք էր ուղարկելու, որքան պահանջեին հայերը:
- գ. Հայաստանում գանձվող հարկի հաշվին պահվող հայոց այրուձին պետք է պատրաստ լիներ գործելու այլ տեղերում:
- դ. Հայաստանի ամրոցներում արաբները տեղակայելու էին իրենց կայազորները:
- ե. Բյուզանդացիների ներխուժման դեպքում խալիֆայությունն այնքան զորք էր ուղարկելու, որքան կամենային հայերը:
- զ. Հայաստանում գանձվող հարկի հաշվին հայերը պահելու էին 25-հազարանոց այրուձի:
- է. Խալիֆայությունն առնվազն հինգ տարի Հայաստանից հարկ չէր գանձելու, իսկ դրանից հետո հայերը վճարելու էին այնքան, որչափ կամենային:

- 1) բ, ե, է
- 2) ա, գ, դ
- 3) ա, գ, է
- 4) բ, դ, զ

55

Տրվածներից առանձնացնել երեք կետ, որոնք Շահամիր Շահամիրյանի կազմած հայկական պետականության վերականգնման ծրագրին չեն վերաբերում.

- ա. Ռուսաստանի օգնությամբ ազատագրված Հայաստանը հռչակել հանրապետություն՝ խորհրդարանական կառուցվածքով
- բ. Հայաստանի մայրաքաղաք դարձնել Վաղարշապատը կամ Անին
- գ. Հայաստանում 20 տարի ժամանակով տեղակայել 6-հազարանոց ռուսական զորք
- դ. Ռուսաստանում բնակվող հայերից և վրացիներից կազմել կամավորական զորաջոկատներ և ռուսական զորքերի հետ ուղարկել Վրաստան
- ե. Հայաստանի և Ռուսաստանի միջև սահմանել ազատ երթևեկություն
- զ. Հայոց թագավորին ընտրել ռուսական կայսրի կողմից, իսկ այնուհետև օձել էջմիածնում
- է. Պետերբուրգում ունենալ Հայաստանի կառավարության դեսպան

- 1) գ, դ, զ
- 2) բ, ե, զ
- 3) բ, դ, զ
- 4) ա, գ, է

56

Տրված պնդումներից որո՞նք են ներկայացնում 1920-1930-ական թթ. կրոնի և եկեղեցու նկատմամբ խորհրդային պետության վարած քաղաքականությունը.

- ա. Եկեղեցուն տրվեց գործունեության լայն ազատություն, և ուժեղ պայքար ծավալվեց անհավատների դեմ:
- բ. Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատումից հետո եկեղեցու շարժական և անշարժ գույքը թողնվեց նրա տնօրինությանը:
- գ. ԽՍՀՄ իշխանությունների կարգադրությամբ փակված կամ ավերված մի շարք եկեղեցիներ 1930-ական թվականներին վերականգնվեցին և սկսեցին գործել:
- դ. Ռուսաստանի սովյալ բնակչությանն օգնելու պատրվակով սկսվեց եկեղեցական գույքի և թանկարժեք իրերի բռնագրավումը:
- ե. 1926 թ. հատուկ որոշումով արգելվեց եկեղեցու կողմից Հայոց եղեռնի օրվա՝ ապրիլի 24-ի նշումը:
- զ. Շարունակվեց ճեմարանի և հոգևոր դպրոցի գործունեությունը:
- է. Պաշտոնական եկեղեցու դեմ պայքարում իշխանությունները փորձեցին օգտագործել «Ազատ եկեղեցական եղբայրությունը» կամ «Նոր եկեղեցին»:

- 1) դ, ե, է
- 2) բ, դ, է
- 3) ա, գ, է
- 4) գ, է, զ

57

Վանի թագավորության արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- 1. Նրա օրոք տերության կառավարման ոլորտում համադաշնային կառավարման համակարգից սկսվեց անցում կատարվել կենտրոնացված պետության:
- 2. Նրան հաջողվեց բարեկամական և դաշնակցային հարաբերություններ հաստատել կիմերների հետ:
- 3. Նրա առաջնորդությամբ ստեղծվեց Վանի աշխարհակալությունը:
- 4. Նա է անցկացրել գրային բարեփոխումը Վանի թագավորությունում:
- 5. Նա կառուցել է 72 կմ երկարությամբ ջրանցք, որն օգտագործվում է մինչև օրս:
- 6. Նա Սևանա լճի ավազանում վերակառուցեց ամրոցներ և դրանք անվանակոչեց Խալդի և Թեյշեբա աստվածների անուններով:

ա. Մենուա	ե. Ռուսա I
բ. Իշպուինի	զ. Արգիշտի I
գ. Սարդուրի II	է. Ռուսա II
դ. Սարդուրի I	

- 1) 1-ե, 2-դ, 3-գ, 4-բ, 5-ա, 6-է
- 2) 1-գ, 2-զ, 3-դ, 4-ա, 5-բ, 6-է
- 3) 1-գ, 2-է, 3-զ, 4-բ, 5-ա, 6-է
- 4) 1-դ, 2-է, 3-գ, 4-բ, 5-ա, 6-է

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հայկական հարցի «լուծմանը» թուրքերին մասնակից դարձնելու համար սուլթանը 1891 թ. ստեղծեց մոտ 30 հեծելազորներ, որոնք իր անունով կոչվեցին համիդիե:
- 2) Գնդապետ Դանիել Բեկ-Փիրումյանի գլխավորած զորամիավորը կոչվում էր Մարդարապատի ջոկատ:
- 3) Ցեղասպանություն է կոչվում մեկ ազգի կամ կրոնական համայնքի միայն լիովին բնաջնջմանը նպատակաուղղված գործողությունը:
- 4) Արամ Մանուկյանին Թիֆլիսից Երևան գործուղած և արտակարգ լիազորություններով օժտած մարմինը կոչվում էր Հայոց ազգային խորհուրդ:
- 5) 1918 թ. գարնանը Արևելյան Հայաստանը և այլ տարածքներ նվաճելու համար ստեղծված 50-հազարանոց թուրքական զորամիավորումը կոչվում էր «Կարս»:
- 6) Թիֆլիսում 1917 թ. մարտին ստեղծված երկրամասի գործադիր իշխանության նոր մարմինը կոչվում էր ԱԺԴՀ-ի հատուկ կոմիտե:
- 7) Ռուսաստանի Ժամանակավոր կառավարության տապալումից քիչ հետո Անդրկովկասում ստեղծված իշխանության նոր մարմինը կոչվում էր Անդրկովկասյան կոմիսարիատ:
- 8) Ռուսական բանակի գերագույն սպայակույտի 1917 թ. նոյեմբերի 16-ի հրամանով Հայկական ճակատում կազմավորվող զորամիավորը կոչվում էր Կովկասյան կորպուս:

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Արցախահայության առաջին համագումարում երկրամասը կառավարելու համար կազմված մարմինը կոչվում էր Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարություն:
- 2) Այն կարգախոսը, որով Արևմտահայերի 2-րդ համագումարում ընտրված գործադիր մարմինը առաջնորդվեց, կոչվում էր «Մեկ ազգ, մեկ հայրենիք»:
- 3) Հայաստանի խորհրդի կողմից 1919 թ. մայիսի 28-ին ընդունված փաստաթուղթը կոչվում էր «Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտ»:
- 4) Փարիզում Պողոս Նուբարի նախաձեռնությամբ հրավիրված ժողովը կոչվում էր Հայոց ազգային համագումար:
- 5) Էսեռները սոցիալ-դեմոկրատական ուղղության ներկայացուցիչներ էին:
- 6) Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո երկրում ձևավորված գործադիր իշխանության նոր մարմինները կոչվում էին ժողովրդական կոմիսարիատներ:
- 7) Հայ-ռուսական երևանյան բանակցությունների ավարտին նախաստորագրված փաստաթուղթը կոչվում էր «Եզրափակիչ որոշման արձանագրություն»:
- 8) Մոսկվայում կնքված խորհրդա-քեմալական հակահայկական փաստաթուղթը կրում էր «Ռուս-թուրքական անկեղծ բարեկամության և սրտագին եղբայրության պայմանագիր» անվանումը:
- 9) Բոլշևիկներից Գորիսն ազատագրելուց հետո երկրամասը կառավարելու համար Գարեգին Նժդեհի անմիջական ղեկավարությամբ ստեղծված մարմինը կոչվեց Զանգեզուրի գյուղացիության ժամանակավոր խորհուրդ:

Ստորև տրված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Վանի թագավորությունում ստրուկների թվաքանակը հիմնականում ավելանում էր բնական ճանապարհով, ինչպես նաև պարտքի դիմաց ստրկացման եղանակով:
- 2) Վանի համահայկական թագավորության անկմանը նպաստեցին հյուսիսից երկիրն ասպատակող սկյութները:
- 3) Կյուրոս Մեծի հակամարտական ապստամբությանն աջակցելու դիմաց Տիգրան Երվանդյանը իշխանություն ստացավ նաև Կապադովկիայի, Վրաստանի և Ատրպատականի վրա:
- 4) Կյուրոս Մեծի դեմ սկսված ապստամբությունների արդյունքում Աքեմենյան տերությունը բաժանվեց 20 սատրապությունների:
- 5) Աքեմենյան տիրակալ Արտաքսերքսես II-ի դեմ ապստամբած Կյուրոս Կրտսերը տապալեց եղբորը և հռչակվեց Աքեմենյան նոր գահակալ:
- 6) Քանի որ Արտավազդ II-ը տեղեկացրել էր, որ չի կարող օգնական ուժեր ուղարկել Կրասոսին, ուստի վերջինս որոշեց պարթևներին ջախջախելուց հետո պատժել Արտավազդին:
- 7) Արտաշես II-ին ասպարեզից հեռացնելու պատճառը նրա շեշտված հակապարսկական կեցվածքն էր և դաշինքը պոնտացիների հետ:
- 8) Տիգրան III-ից հետո, առանց Հռոմի համաձայնության, գահ բարձրացավ Տիգրան IV-ը, և այդ պատճառով թագավորեց որպես անկախ միապետ:

Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական պատճառահետևանքային կապեր.

- 1) Միջնադարում ժառանգական նախարարական խոշոր հողատիրության կրճատման հետևանքով թագավորական հողատիրությունն աճեց և ամփոփվեց Միջնաշխարհում գտնվող ոստանում:
- 2) Անիի Բագրատունիներին ենթակա թագավորությունների առաջացման պատճառը ուշ միջնադարին բնորոշ ավատատիրական մասնատվածությունը և հայ իշխանների կենտրոնաձիգ քաղաքականությունն էին:
- 3) Թյուրք-սելջուկների երրորդ արշավանքի արդյունքում ամբողջ Հայաստանը հայտնվեց նրանց տիրապետության ներքո:
- 4) Թյուրք-սելջուկների տիրապետության հաստատման հետևանքով Հայաստանի տարածքում ստեղծվեցին Երզնկայի, Տերիկի, Կեսարիայի և Ադանայի սելջուկյան իշխանությունները:
- 5) 1441 թ. հրավիրված Էջմիածնի ժողովի հետևանքը Հայոց կաթողիկոսական նստավայրի տեղափոխումն էր Այրարատյան նահանգ:
- 6) Թորոս I-ի կողմից Մանդալեի որդիներին մահապատժի ենթարկելու պատճառը հայոց Գագիկ II թագավորի սպանությունն էր:
- 7) Հայաստանում Չարմաղանի հաջողությունների պատճառը Չաքարյանների իշխանապետությունում ներիշխանական երկպառակություններն էին:
- 8) Եգիպտոսի 1337 թ. արշավանքի արդյունքում ավերվեցին Կիլիկիայի բոլոր քաղաքները՝ այդ թվում Միսր:

Ստորև բերված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Կիլիկյան Հայաստանում շրջանառության մեջ են դրվել նաև բյուզանդական օրենքները, ինչպես նաև արաբական օրենքները՝ ասիզներ անվանումով:
- 2) Ներսես Շնորհալի կաթողիկոսի հեղինակած «Հայոց կանոնագիրքը» անդրադառնում է ամուսնա–ընտանեկան իրավունքի որոշ նորմերի:
- 3) Նշանավոր մատենագիր Ներսես Սշեցին 1180–ական թվականներին հիմնադրել է Աղբերց վանքի դպրոցը, որը Եսայի Նչեցու բարոնապետության տարիներին հայտնի է դարձել Գլաձորի համալսարան անունով:
- 4) Միջնադարում կաթողիկոսների հիմնած հոգևոր–մշակութային կենտրոններից հայտնի է Արտազ գավառում գտնվող Ծործորի դպրոցը:
- 5) Նոր Գետիկի վարդապետարանում է կրթություն ստացել նշանավոր պատմիչ Կիրակոս Գանձակեցին:
- 6) Գեղարդավանքը կոչվում է նաև Այրիվանք, որովհետև եկեղեցական կառույցների մի մասը փորված է ահռելի ժայռի մեջ:
- 7) Հին Ջուղայեցի հայ արվեստագետ Բոգդան Սալթանովը հաստատվել է Պետերբուրգում և մեծ դեր խաղացել ռուսական արվեստի զարգացման գործում:

Ստորև բերված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Կ. Պոլսում Ռուսաստանի դեսպան Մ. Գիրսը և Գերմանիայի դեսպան Հ. Վանգենհայմը 1913 թ. սեպտեմբերի 10–ին Արևմտյան Հայաստանի համար կազմել են 6 կետից բաղկացած բարենորոգումների ծրագիր:
- 2) 1914 թ. ապրիլին Լ. Վեստենենկը նշանակվեց Էրզրումի, Տրապիզոնի և Մեքաստիայի նահանգներն ընդգրկող մասի տեսուչ (նստավայրը՝ Տրապիզոն), իսկ Ն. Հոֆը՝ Վանի, Բիթլիսի, Խարբերդի և Դիարբեքիի նահանգներն ընդգրկող մասի տեսուչ (նստավայրը՝ Բիթլիս):
- 3) 1882 թ. նոյեմբերի վերջերին թուրքական ոստիկանությունը հայտնաբերել է Կարինի «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպությունը և բանտարկել շուրջ 70 մարդու:
- 4) 1882 թ. դեկտեմբերին տեղի ունեցավ Կարինի «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության անդամների դատավարությունը, որին անձամբ հետևում էր սուլթան Աբդուլ Համիդ II–ը:
- 5) 1890 թ. հունիսին Թիֆլիսում հույժ գաղտնի պայմաններում սկսվել է ՀՅԴ առաջին ընդհանուր ժողովը՝ համագումարը:
- 6) 1891 թ. սկզբին կնքված համաձայնագրով Հնչակյան կուսակցությունը միանում էր ՀՅԴ–ին:
- 7) 1894 թ. «Դրոշակում» տպագրվել է ՀՅԴ ծրագիրը:
- 8) 1896 թ. Ժնևի համագումարում Հնչակյան կուսակցությունը պառակտվել է երկու թևի՝ սոցիալիստական և ազատական:

Ստորև բերված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Հայասան առաջին անգամ հիշատակվում է Ք. ա. XV դ. իսթական մի արքայի արշավանքների կապակցությամբ, որոնց ժամանակ նրա դեմ է դուրս եկել այդ երկրի թագավոր Խուկանան:
- 2) Թորգոմա տունը գտնվել է Եփրատի վերին ավազանում և հիշատակվում է դեռևս Ք. ա. XX–XVIII դարերում:
- 3) Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիսից դեպի հարավ-արևելք ձգվում է Փոքր Կովկաս լեռնաշղթան. հաջորդաբար վեր են խոյանում Ջավախքի, Գուգարքի, Գեղամա, Արցախի և Զանգեզուրի լեռները:
- 4) Վանա լիճը ծովի մակերևույթից ունի 1820 մ բարձրություն և չորս կողմի՝ Աղթամար, Կտուց, Լիմ և Արձեշ:
- 5) Համադաշնությունների համակարգը բնորոշ էր Հայկական լեռնաշխարհին՝ սկսած Ք. ա. IV հազարամյակից:
- 6) Համահայկական առաջին թագավորության հզոր և կատարյալ մշակույթն իր բազմաբնույթ ազդեցությունն է տարածել Հայաստանից դուրս՝ հասնելով Կովկաս, Իրան, Հունաստան և այլ երկրներ:
- 7) Տիգրան Երվանդյանը, ըստ հայկական ավանդության, վճռական պայքարում սպանել է Մարաստանի արքա Աժդահակին:
- 8) Ք. ա. VI դարի առաջին կեսին Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևմուտքում վերականգնված Հայկազունների իշխանությունը համապատասխանում է սեպագիր աղբյուրների Արմե–Շուբրիա պետական կազմավորմանը:

Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) «Ղարաբաղ» կոմիտեի ստեղծումը
- 2) Հատուկ կառավարման կոմիտեի ստեղծումը ԼՂԻՄ-ում
- 3) «Հայկական ԽՍՀ–ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշման ընդունումը
- 4) Եվրախորհրդարանի կողմից Հայոց ցեղասպանության դատապարտումը
- 5) ՀՀ-ում առաջին նախագահական ընտրությունների անցկացումը
- 6) Հայաստանի Հանրապետության դառնալը ՄԱԿ–ի լիիրավ անդամ
- 7) ԱՊՀ-ի ստեղծումը
- 8) Մ.Գորբաչովի կողմից ԽՍՀՄ–ի նախագահի լիազորությունները կամավոր վայր դնելը
- 9) «Հարսանիք լեռներում» գործողության իրագործումը

66 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) մեզ հասած առաջին հայկական արքայական դրամների հատումը
- 2) հունական 10-հազարանոց բանակի նահանջը Հայաստանի տարածքով
- 3) Բագարան սրբավայր-քաղաքի կառուցումը
- 4) Երվանդ III-ի դառնալը Հայաստանի սատրապ
- 5) Բաբելոնի գրավումը Տիգրան Երվանդյանի գլխավորած զորքերի կողմից
- 6) Փոքր Հայքի անկախացումը Միթրատուստեսի գլխավորությամբ
- 7) գորավար Վահումիսայի և հայերի ընդհարումը Հյուսիսային Միջագետքում

--	--	--	--	--	--	--	--

67 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Դվինի ամիրայության միացումը Բագրատունյաց թագավորությանը
- 2) Հովհաննես-Սմբատի մահը
- 3) Անիի Կաթողիկե եկեղեցու կառուցման ավարտը
- 4) Ապլղարիպ Արծրունու նշանակվելը Կիլիկիայի ստրատեգոս
- 5) Անիի Աշոտաշեն պարիսպների կառուցումը
- 6) Սենեքերիմ Արծրունու գաղթելը Սեբաստիա քաղաք
- 7) Ծումբի ճակատամարտը

--	--	--	--	--	--	--	--

68 Կատարել համապատասխանեցում.

- Ա. Արցախի Վարանդա գավառում 6000 թուրք զինվորների ոչնչացումը
- Բ. Մխիթար սպարապետի դավադիր սպանությունը
- Գ. Սյունիքի հայկական իշխանության ճանաչվելը պարսից շահի կողմից
- Դ. Սյունիքի ազատագրական ուժերի հաղթանակը ջևանշիր կոչվող քոչվոր ցեղի դեմ
- Ե. Ավան և Թարխան հարյուրապետների պատվիրակության մեկնումը ռուսական բանակ
- Զ. Շուշին գրավելու օսմանյան բանակի անհաջող փորձերը
- Է. Չավնդուրի ճակատամարտում հայերի լիակատար հաղթանակը

- 1) 1728 թ.
- 2) 1726 թ.
- 3) 1723 թ.
- 4) 1724 թ.
- 5) 1730 թ.
- 6) 1725 թ.
- 7) 1729 թ.
- 8) 1722 թ.

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

Փաստերը համապատասխանեցնել աղբյուրներից մեջբերված խոսքերին.

- Ա. «Քաջությամբ մեռնենք մեր աշխարհի և մեր ազգի համար»:
 Բ. «Քավ լիցի՝ իմ մոլորված ոչխարը մատնեմ գայլերին»:
 Գ. «Մենք ամենքս պատրաստ ենք մեռնելու, բայց չենք մեռնի, մինչև չոչնչացնենք մեր թշնամիներին»:
 Դ. «Հայոց նախարարներին անցավ թագավորությունը, որովհետև թեպետև հարկը պարսից արքունիքն էր գնում, սակայն հայոց այրուձին ամբողջապես նախարարներն էին առաջնորդում պատերազմի ժամանակ»:
 Ե. «Հայոց տան տերն ու թագավորը ես եմ, և ես քեզ չեմ տալիս հայոց երկիրը, որովհետև դու ինձ խաբեությամբ ես բերել Կոստանդնուպոլիս»:
 Զ. «Լավ ենք համարում մի անգամ մեռնել, քան թե ամեն օր եկեղեցու և քրիստոնեության արհամարհանքը և քակտումը տեսնել»:

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

- 1) Վահրամ Պահլավունուն ուղղված անեցիների դիմումը
- 2) Ավարայրի ճակատամարտը
- 3) Գագիկ II-ի պատասխանը Մոնոմախ կայսրին
- 4) Սահակ Պարթևի խոսքերը Արտաշեսի գահընկեցությանը դեմ լինելու առիթով
- 5) 481 թ. Շիրակում հավաքված հայ նախարարների վճիռը
- 6) Արձնիի ճակատամարտը
- 7) Արշակունյաց թագավորության անկումը

Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միայն է», «Չգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը:

- 70.1. «Փարոս» թերթը գաղտնի կերպով հրատարակել է «Հայկական երիտասարդական միություն» կազմակերպությունը:
- 70.2. 1973 թ. ձևավորված ԱՄԿ ղեկավար մարմինը՝ խորհուրդը, որդեգրել էր «Անկախություն՝ հանրաքվեի ճանապարհով» ռազմավարությունը:
- 70.3. Վերակառուցման քաղաքականության ընձեռած ազատության պայմաններում Արցախի հայությունը սկսեց ավելի համարձակ պայքարել ԽՍՀՄ-ի կազմից դուրս գալու համար:
- 70.4. Հայաստանի անկախության հռչակագիրը հաստատում էր նաև Հայաստանի Հանրապետության վճռականությունը Արցախն իր տարածքի անբաժանելի մասը ճանաչելու վերաբերյալ:
- 70.5. Հայաստանում բազմակուսակցական համակարգը ներդրվել է անկախության հանրաքվեից հետո:
- 70.6. Ըստ ՀՀ Սահմանադրության՝ Հայաստանի Հանրապետությունը ինքնիշխան, ժողովրդավարական, սոցիալիստական և իրավական պետություն է: